

SPORTOM DO SOCIJALNE KOHEZIJE? AKTERI KONFLIKTA I

Sunčica Bartoluci (<https://orcid.org/0000-0001-5841-9400>)

Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Horvaćanski zavoj 15

HR – 10000 Zagreb, Hrvatska

suncica.bartoluci@kif.unizg.hr

Marko Mustapić (<https://orcid.org/0000-0002-0087-3325>)

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

Marulićev trg 19

HR – 10000 Zagreb, Hrvatska

Marko.Mustapic@pilar.hr

Ideja za pripremu ovoga tematskog broja o sportu časopisa *Studia ethnologica Croatica* nastala je iz niza razloga. Grupa znanstvenika i istraživača, zainteresirana za društveno-humanističke aspekte sporta, u zajedničkim je promišljanjima došla na ideju boljega međusobnog povezivanja i umrežavanja u ovom interdisciplinarnom području. Da bi očvrstnuli poziciju sociologije sporta u Hrvatskoj te se povezali s kolegama zajedničkoga tematskog interesa, u Zagrebu je u listopadu 2017. pri Hrvatskom sociološkom društvu osnovana Sekcija za sociologiju sporta. Temeljni ciljevi Sekcije usmjereni su na davanje doprinosa daljnjem razvoju subdiscipline, poboljšanju međusobne suradnje sociologa i sociologinja te kolegica i kolega u srodnim znanostima, kao i njihove veće vidljivosti u akademskoj zajednici. U nepune tri godine Sekcija je organizirala niz javnih predavanja, tribina i okruglih stolova te je sudjelovala na sedmom „Nacionalnom kongresu Hrvatskog sociološkog društva: Socijalna kohezija u društvu polarizacije, konflikata i nejednakosti“ u travnju 2019., u sesiji pod naslovom „Sportom do socijalne kohezije? Akteri konflikta i akteri suradnje“, nakon čega se počelo s operacionalizacijom i realizacijom ideje o izradi ovakvoga temata.

Temat o sportu nastaje u svrhu unaprjeđenja postojećih društveno-humanističkih spoznaja o sportu i društvu. Naglasak se stavlja na nogomet i njegove implikacije na društvene procese u hrvatskom kontekstu. Hrvatski nogomet kao najpopularniji sport, neodvojiv je od institucionalne strukture i društvenih procesa širega društva. Budući da socijalna kohezija determinira kvalitetu života u lokalnoj zajednici i društvu u cijelosti te ujedno ukazuje na karakter odnosa ključnih društvenih aktera i njihovu opredijeljenost za opće dobro, autori propituju utjecaj različitih aktera i dionika hrvatskoga nogometa na socijalnu koheziju u hrvatskom društvu. Riječ je o vrlo važnim temama,

aktualnim i relevantnim ne samo za daljnji razvoj sociologije sporta, već za empirijski utemeljene spoznaje o suvremenom hrvatskom društvu. Ovo je prvi temat o društveno-humanističkim perspektivama sporta objavljen u znanstvenom časopisu na hrvatskom jeziku još od časopisa *Pogledi* 1984. godine, a obuhvaća sedam radova domaćih znanstvenika.

Veteran sociologije sporta, Dražen Lalić, u svom radu *Sukob između organiziranih navijača i vodstva Hrvatskoga nogometnog saveza: horizontalni i (ili) vertikalni konflikt* analizira dugogodišnji sukob navijačkih skupina i Hrvatskoga nogometnog saveza. Autor se pretežno bavi teorijskim implikacijama teme, pri čemu primjenjuje Hirschmanovu dihotomiju društvenih sukoba te koristi i neke empirijske podatke objavljene u svojoj knjizi *Nogomet i politika*.

Sociolog Ozren Biti u radu *Od heroja do celebrityja: hrvatska nogometna reprezentacija nakon Svjetskog prvenstva u Rusiji 2018.* bavi se analizom medijskoga i javnoga diskursa hrvatskih nogometnih reprezentativaca kao nacionalnih heroja te izbornika reprezentacije i kao celebrityja nakon osvajanja srebrne medalje na Svjetskom prvenstvu u Rusiji.

Etnolog i kulturni antropolog Goran-Pavel Šantek u tekstu „*Postoje zakoni jači od propisanih*“: *prilog istraživanju borbe navijača „Dinama“ za svoj klub i njezina društvena značenja* bavi se istraživanjem borbe navijača Dinama za svoj klub (organiziranih u Bad Blue Boyse, Zajedno za Dinamo i Dinamo to smo mi) te njihovim društvenim značenjima u vidu demokratizacije društva. Autor nastoji steći bolje razumijevanje utjecaja koji ponašanje državnih i gradskih institucija, koje su nadležne za nadzor zakonitosti rada GNK Dinamo, ima na ponašanje navijača te razmotriti hipoteze o tome da su uzroci dijela nasilnoga ponašanja navijača izazvani strukturalno.

Sociolozi Marko Mustapić i Benjamin Perasović u radu *Ultrasi između stigme i društvenog aktivizma* propituju kako pripadnici subkulture nogometnih navijača odgovaraju na marginalizaciju i latentni konflikt, stvarajući društvenu inovaciju i djelujući aktivno u lokalnoj zajednici. U razdoblju od 2016. do 2018. proveli su etnografsko istraživanje mladih pripadnika ultras grupe White Stones u Varaždinu, okupljenih oko NK Varteks, i u ovom radu analiziraju njihov društveni aktivizam i stigmatizaciju.

Sociologinja Sunčica Bartoluci i kineziologinja Mateja Baršić u članku „*Još si i lijepa i igraš nogomet?*“: *rodna (ne)ravnopravnost i nogomet / futsal* propituju status žena u hrvatskom ženskom nogometu i futsalu, a posredno i status žena u hrvatskom suvremenom društvu. Istraživanje je provedeno u proljeće 2018. godine polustrukturiranim dubinskim intervjuima na uzorku devet igračica Prve hrvatske malonogometne lige za žene. Fokus rada usmjeren je na pitanja (ne)ravnopravnosti, predrasuda, diskriminacije, etiketiranja, marginalizacije i podređenosti žena u hrvatskom sportu i društvu.

Sociolog Krešimir Žažar i kineziologinja Jelka Gošnik u tekstu *Društvene odrednice bavljenja organiziranim sportskim aktivnostima školske populacije u Krapinsko-zagorskoj županiji* tematiziraju društvene odrednice bavljenja organiziranim sportskim aktivnostima školske populacije u Krapinsko-zagorskoj županiji. U radu prikazuju rezultate empirijskoga istraživanja populacije osnovnoškolaca i srednjoškolaca koji ukazuju na pad bavljenja sportom uzrokovan manjkom interesa, nepovoljnim demografskim kretanjima, nedostatnim financijskim resursima, osrednjoj sportskoj infrastrukturi, nedostatnom angažmanu educiranih trenera i eksperata, neadekvatnom formalno-regulatornom okviru te općem deficitu osviještenosti o pozitivnim učincima bavljenja sportom.

Pravnik i bioetičar Tomislav Nedić i filozof sporta Matija Mato Škerbić u radu *Definiranje sporta u hrvatskim i međunarodnim pravnim aktima - na razmeđu prava i filozofije* analiziraju određenja pojma sporta i njegovo korištenje u hrvatskim sportskim pravnim aktima (Zakon o sportu i akti Hrvatskoga olimpijskog odbora) te nekim međunarodnim aktima pokazujući kako u njima definicije sporta nisu dovoljno jasne niti precizne. Stoga daju vlastiti, interdisciplinarni prijedlog uvođenja nekih odrednica sporta u pravne akte, posebice u svrhu donošenja odluka dodjeljivanja statusa sporta određenim aktivnostima.